

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
Πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Π.3.2.5 Εκπαιδευτικά σενάρια και μαθησιακές δραστηριότητες,
σύμφωνα με συγκεκριμένες προδιαγραφές, που αντιστοιχούν σε
30 διδακτικές ώρες ανά τάξη

Αρχαία Ελληνική Γλώσσα και Γραμματεία Β΄ Λυκείου

Θεματική ενότητα:

**Αδίδακτο κείμενο
Ξενοφώντα, «Ιέρων» 5.1-5.4**

Τίτλος:

«Τυραννικά... αδιέξοδα»

Συγγραφή: ΣΩΤΗΡΗΣ ΓΚΑΡΜΠΟΥΝΗΣ

Εφαρμογή: ΣΩΤΗΡΗΣ ΓΚΑΡΜΠΟΥΝΗΣ

**ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ**

Θεσσαλονίκη 2014

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
Πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΕΡΓΟΥ

ΠΡΑΞΗ: «Δημιουργία πρωτότυπης μεθοδολογίας εκπαιδευτικών σεναρίων βασισμένων σε ΤΠΕ και δημιουργία εκπαιδευτικών σεναρίων για τα μαθήματα της Ελληνικής Γλώσσας στην Α/βάθμια και Β/βάθμια εκπαίδευση» MIS 296579 (κωδ. 5.175), - ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΠΡΑΞΗ, στους άξονες προτεραιότητας 1-2-3 του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση», η οποία συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και εθνικούς πόρους.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: Ι.Ν. ΚΑΖΑΖΗΣ

ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: ΒΑΣΙΛΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ

ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ: Π.3.2.1. Εκπαιδευτικά σενάρια και μαθησιακές δραστηριότητες, σύμφωνα με συγκεκριμένες προδιαγραφές, που αντιστοιχούν σε 30 διδακτικές ώρες ανά τάξη.

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΠΑΡΑΔΟΤΕΟΥ: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ

Υπεύθυνοι υπο-ομάδας εργασίας αρχαίας ελληνικής γλώσσας δευτεροβάθμιας: Λάμπρος Πόλκας, Κοσμάς Τουλούμης

ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ: ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

<http://www.greeklanguage.gr>

Καραμαούνια 1 – Πλατεία Σκρα Τ.Κ. 55 132 Καλαμαριά, Θεσσαλονίκη

Τηλ.: 2310 459101, Φαξ: 2310 459107, e-mail: centre@komvos.edu.gr

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

A. ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

Τίτλος

Τυραννικά... αδιέξοδα

Εφαρμογή σεναρίου

Σωτήρης Γκαρμπούνης

Δημιουργία σεναρίου

Σωτήρης Γκαρμπούνης

Διδακτικό αντικείμενο

Αρχαία Ελληνική Γλώσσα και Γραμματεία

Τάξη

Β' Λυκείου, Θεωρητικής Κατεύθυνσης

Χρονολογία

Από 19-3-2014 έως 28-3-2014

Σχολική μονάδα

1^ο Γενικό Λύκειο Δράμας

Διδακτική / θεματική ενότητα

Αδίδακτο Κείμενο: Ξενοφώντας, «Ιέρων» 5.1-5.4

Διαθεματικό

Όχι

Εμπλεκόμενα γνωστικά αντικείμενα

-

Χρονική διάρκεια

5 ώρες

Χώρος

I. Φυσικός χώρος:

Εντός σχολείου: αίθουσα διδασκαλίας, εργαστήριο πληροφορικής,

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Εκτός σχολείου: σπίτι.

II. Εικονικός χώρος: [ιστολόγιο μαθήματος](#) .

Προϋποθέσεις υλοποίησης για δάσκαλο και μαθητή

Βασικές προϋποθέσεις για τους μαθητές είναι η εξοικείωσή τους με τον κειμενογράφο, με την αναζήτηση στο διαδίκτυο και με το περιβάλλον των ιστολογίων και των Wiki. Επίσης, θα πρέπει να είναι εξοικειωμένοι με την *ομαδοσυνεργατική μέθοδο* και να πειστούν ότι η εναλλακτική προσέγγιση αποτελεί ποιοτικό κέρδος και όχι τροχοπέδη στην επαφή τους με την αρχαία ελληνική γλώσσα.

Από την πλευρά του ο διδάσκων χρειάζεται να ξεπεράσει την προκατάληψη της γραμματικοσυντακτικής προσέγγισης του αρχαίου κειμένου και της μετωπικής διδασκαλίας επενδύοντας στην *ανακαλυπτική μάθηση*. Επίσης, είναι σημαντικό να ξεπεράσει την αντίληψη της μιας «πιστής» και μοναδικής μετάφρασης. Επίσης, οι γνώσεις του για τα σχετικά ηλεκτρονικά περιβάλλοντα θα χρειαστούν για να κατευθύνουν τους μαθητές και να τους διευκολύνουν στα προβλήματα που ίσως αντιμετωπίσουν.

Όσον αφορά τις υποδομές, αρκούν τουλάχιστον είτε πέντε φορητοί υπολογιστές και σύνδεση στο διαδίκτυο μέσα στη σχολική αίθουσα είτε το εργαστήριο της πληροφορικής.

Εφαρμογή στην τάξη

Το συγκεκριμένο σενάριο εφαρμόστηκε στην τάξη.

Το σενάριο στηρίζεται

Σωτήρης Γκαρμπούνης: «Τυραννικά... αδιέξοδα», Αρχαία Ελληνική Γλώσσα και Γραμματεία, Αδίδακτο Κείμενο Β΄ Λυκείου, Θεωρητικής Κατεύθυνσης.

Το σενάριο αντλεί

-

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Β. ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ / ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Οι μαθητές κατευθύνονται με ερωτήσεις κατανόησης να προσεγγίσουν το κείμενο και όχι τη λέξη ή τη φράση. Ενημερώνονται σε αδρές γραμμές για το περιεχόμενο περιβάλλον του έργου και αναζητούν κάποιες επιπλέον πληροφορίες μόνοι τους για το είδος του λόγου και το σκηνικό στο οποίο εξελίσσεται. Διερευνούν μηχανισμούς συνοχής και συνεκτικότητας που αποκαλύπτουν την αντιφατική λογική του Ιέρωνα και εστιάζουν σε συντακτικές και μορφολογικές μικροδομές με σκοπό να δοκιμάσουν νεοελληνικές αποδόσεις που αποκαλύπτουν τον ρόλο των συντακτικών και γραμματικών επιλογών του ομιλητή. Στο πεδίο του λεξιλογίου, εξοικειώνονται με διαφορετικές πρακτικές προσέγγισης και ερμηνείας των λέξεων και, στο τέλος συγκρίνουν και σχολιάζουν τα αποτελέσματα με στόχο διαπιστώσεις που ενισχύουν την κειμενοκεντρική προσέγγιση ως επιλογή. Κατανόηση και εστιασμένες δοκιμές για απόδοση στα νέα ελληνικά καταλήγουν από κάθε ομάδα σε μια τελική μεταφραστική δοκιμή που τίθεται σε συζήτηση στο ιστολόγιο για τις αρετές και τα προβλήματά της. Στην τελευταία δραστηριότητα οι μαθητές μπαίνουν στη θέση του Σιμωνίδη και προσπαθούν να απαντήσουν στον Ιέρωνα με ένα κείμενο δικό τους.

Γ. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σύλληψη και θεωρητικό πλαίσιο

Το σενάριο έχει ως αφετηρία τη βασική παραδοχή της Κειμενογλωσσολογίας ότι βασική μονάδα ανάλυσης είναι το κείμενο και όχι η λέξη ή η φράση. Σκεπτικό που μπορεί να τροφοδοτήσει τη μελέτη ακόμα και μη ομιλούμενων γλωσσών όπως η αρχαία ελληνική (Τσάφος, 2004: 228). Επομένως, αντιλαμβάνεται το κείμενο όχι ως ακολουθία προτάσεων, αλλά συνυπολογίζει για την κατανόηση της λειτουργίας της πρότασης και της λέξης σε εξωγλωσσικά και ενδογλωσσικά συμφραζόμενα (Αρχάκης, 2007: 29). Η προσέγγιση και η μεταφραστική πρακτική στηρίζεται στην παράφραση και τη νοηματική απόδοση καθώς και στην ανάδειξη σημαντικών

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

σημείων του κειμένου μέσω ερωτήσεων (Μαρωνίτης, 2009 και Φυντίκογλου, 2009). Στόχος είναι η διαρκής αντιπαραβολή νεοελληνικού και αρχαιοελληνικού λόγου μέσω ομοιοτήτων και διαφορών που αποκαλύπτουν «τον κοινωνικό χαρακτήρα της γλώσσας, όπως δρα και λειτουργεί μέσα στον ιστορικό χρόνο» (Χριστίδης, 2005: 15)

Δ. ΣΚΕΠΤΙΚΟ-ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΤΟΥΣ

Γνώσεις για τον κόσμο, αξίες, πεποιθήσεις πρότυπα, στάσεις ζωής

Επιδίωξη είναι οι μαθητές/ μαθήτριες:

- Να γνωρίσουν κάποιους από τους πολιτικούς προβληματισμούς του Ξενοφώντα.
- Να αξιολογήσουν την αντιφατική στάση των τυράννων απέναντι στους πολίτες.
- Να αναγνωρίσουν άρρητες προθέσεις στον λόγο.
- Να αμφισβητήσουν την προτεραιότητα της γραμματικής και του συντακτικού στη διδασκαλία της γλώσσας.
- Να εμπιστευτούν τη μητρική τους γλώσσα και να συνειδητοποιήσουν την ανεξαρτησία της σε σχέση με την αρχαία ελληνική.
- Να αναπτύξουν συνεργατική στάση στη μελέτη τους.
- Να εκτιμήσουν τη διερευνητική δυνατότητα και τη δυνατότητα συνεργασίας που προσφέρουν οι νέες τεχνολογίες στην προσέγγιση του αρχαιοελληνικού κειμένου και κόσμου.

Γνώσεις για τη γλώσσα

Επιδίωξη είναι οι μαθητές/ μαθήτριες:

- Να αντιληφθούν ότι η γλώσσα ταυτίζεται με το κείμενο ως όλον και όχι με τη λέξη.
- Να συνυπολογίζουν στη νεοελληνική απόδοση το περικείμενο καθώς και το ύφος και τον σκοπό του κειμένου.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

- Να εκτιμήσουν τις δυνατότητες της μητρικής τους μεταφραστικής γλώσσας.
- Να αξιολογήσουν την αναγκαιότητα της χρήσης Λεξικού.
- Να συνειδητοποιήσουν το λειτουργικό ρόλο της γραμματικής και του συντακτικού μέσα στο κείμενο.
- Να αντιληφθούν τη λειτουργία των συνεκτικών μηχανισμών ενός κειμένου.
- Να αντιληφθούν ότι ένα κείμενο είναι προσπελάσιμο χωρίς την προηγούμενη γραμματικοσυντακτική ανάλυση.
- Να εξοικειωθούν με την πολλαπλή μεταφραστική δοκιμή και να άρουν το σχήμα «σωστή και λάθος μετάφραση».
- Να συνειδητοποιήσουν την αναλυτική διάσταση της νέας ελληνικής.

Γραμματισμοί

Το σενάριο στοχεύει οι μαθητές/ μαθήτριες:

- Να αναπτύξουν πρακτικές ψηφιακού γραμματισμού συνδεδεμένες με τη σχολική μάθηση.
- Να διερευνούν κριτικά τις προθέσεις του συγγραφέα ενός κειμένου.
- Να λειτουργήσουν επικοινωνιακά εκφράζοντας τη δική τους ταυτότητα με κείμενα που απαντούν στο συγκεκριμένο απόσπασμα.
- Να εξοικειωθούν με τη συνεργατική μάθηση και έρευνα.

Διδακτικές πρακτικές

Οι δραστηριότητες του σεναρίου στοχεύουν αποκλειστικά στην αποκάλυψη του κειμένου. Οι ερωτήσεις κατανόησης, η εστίαση σε συγκεκριμένες μικροδομές του κειμένου και η διαρκής αμφίδρομη συσχέτιση αρχαιοελληνικού και νεοελληνικού λόγου υπηρετούν τη βασική στόχευση, δηλαδή την τελική μεταφραστική δοκιμή. Σε αυτή την κατεύθυνση η έρευνα και η συνεργασία των μαθητών της ίδιας ομάδας αλλά και των ομάδων μεταξύ τους παίζουν καθοριστικό ρόλο, ενώ η διακριτική παρουσία του διδάσκοντος καλλιεργεί την αυτενέργεια και την επιχειρηματολογία.

Κατά την εφαρμογή του σεναρίου δοκιμάστηκε και μία παράμετρος που έλειπε από προηγούμενες δοκιμές. Δόθηκε η δυνατότητα σε εκπρόσωπο κάθε ομάδας να

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

γίνει συντάκτης στο ιστολόγιο του μαθήματος, με σκοπό να αναλάβει το ανέβασμα της εισαγωγής και της μετάφρασης της ομάδας του. Το εγχείρημα να χρησιμοποιηθούν τα ηλεκτρονικά ταχυδρομεία των μαθητών αποδείχτηκε πιο δύσκολο από όσο θα περίμενε κανείς, γιατί δεν χρησιμοποιούν το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο τους και δεν μπορούσαν να θυμηθούν τους κωδικούς πρόσβασης στον λογαριασμό τους. επίσης, μπερδεύτηκαν κατά την εγγραφή και έπρεπε η δουλειά να γίνει στο σχολείο με αποτέλεσμα να χαθεί πολύτιμος χρόνος. Επρόκειτο για σαφές εμπόδιο που μάλιστα τους προκάλεσε και σχετική απογοήτευση. Το συμπέρασμα είναι ξεκάθαρο: τα ανοιχτά περιβάλλοντα που δεν χρειάζονται προηγούμενη εγγραφή είναι τα πιο κατάλληλα. Επίσης, φάνηκε από τη συζήτηση ότι ένα κοινωνικό δίκτυο θα τους ήταν πιο οικείο για μια τέτοια δουλειά.

Προβληματική στάθηκε και η ανάθεση δουλειάς για το σπίτι. Με εξαίρεση τέσσερα με πέντε παιδιά δεν υπήρξε συμμετοχή στην κριτική που ζητούσε το σενάριο για τη μεταφραστική δοκιμή κάθε ομάδας. Η βασική αιτία που επικαλέστηκαν ήταν το φορτωμένο απογευματινό πρόγραμμα με φροντιστήρια και, βέβαια, προσωπικό χρόνο. Γίνεται μάλλον κατανοητό ότι η εξ αποστάσεως διδασκαλία και συμμετοχή των μαθητών δεν μπορεί να συστηματοποιηθεί έξω από τον χώρο του σχολείου, όσο κι αν οι ΤΠΕ δίνουν την τεχνική διέξοδο για κάτι τέτοιο, στον βαθμό που το σχολείο ως δομή εξακολουθεί να λειτουργεί με όρους παρωχημένους και αντιμετωπίζει τις ΤΠΕ με λογική εργαλειακή.

Ε. ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

Αφετηρία

Η καθιερωμένη προσέγγιση των αδιδακτων κειμένων τα θέλει αποκομμένα από οποιοδήποτε ιστορικό, κοινωνικό, πολιτικό πλαίσιο. Η εξαντλητική γραμματικοσυντακτική αναγνώριση θεωρείται προϋπόθεση για την προσπέλαση του κειμένου και ενισχύει το μεταγλωσσικό προσανατολισμό, αδιαφορώντας για τη λειτουργικότητα των γλωσσικών φαινομένων. Επίσης, επιδίωξη είναι η «πιστή»

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

μετάφραση που οδηγεί σε νεοελληνικό λόγο υποταγμένο στον αρχαίο ελληνικό, ενώ η πεποίθηση ότι υπάρχει σωστή και λάθος μετάφραση ενισχύει την απόδοση των λέξεων ερήμην του περιεχομένου και του περικειμένου. Το σενάριο, λοιπόν, ξεκινά από τη θέση ότι η προσέγγιση του αδιδακτου κειμένου γίνεται αποτελεσματικότερη όταν δεν είναι τυφλό απόσπασμα, αλλά έχει νοηματική αυτοτέλεια και συνδέεται άρρηκτα με το περιβάλλον, τα πρόσωπα, την ιστορική συγκυρία και το είδος του λόγου. Επίσης, το σενάριο θεωρεί ότι οδηγός για την προσπέλαση του κειμένου είναι το ίδιο το κείμενο και όχι η γραμματικοσυντακτική εστίαση στη λέξη. Μορφή και δομή υπηρετούν το κείμενο και έτσι αναγνωρίζονται. Τέλος, στηρίζεται στην ιδέα ότι οι μαθητές μπορούν να φτάσουν σε μια μεταφραστική εκδοχή, όταν προηγουμένως περάσουν από το στάδιο της κατανόησης, της παράφρασης ή της ελεύθερης απόδοσης στηριγμένοι και σε περικειμενικά στοιχεία που δίνονται από την αρχή (πληροφορίες για το είδος του λόγου, την ιστορική συγκυρία, κλπ), αλλά και όσα προκύπτουν μέσα από το ίδιο το κείμενο.

Σύνδεση με τα ισχύοντα στο σχολείο

Το σενάριο επιλέγει να διδάξει ένα πολιτικό κείμενο του Ξενοφώντα. Ο συγγραφέας τούς είναι ήδη γνωστός από την τάξη της Α΄ Λυκείου και τη διδασκαλία των «Ελληνικών». Η επιλογή του κειμένου ακολουθεί τα κριτήρια που θέτουν οι [Οδηγίες διδασκαλίας φιλολογικών μαθημάτων στο Λύκειο 2002-03](#), δηλαδή «να έχουν νοηματική αυτοτέλεια», «να παρουσιάζουν ενδιαφέρον ως προς το περιεχόμενο», «να ανταποκρίνονται στις αντιληπτικές και μεταφραστικές δυνατότητες του μέσου μαθητή», «να περιέχουν παραδείγματα που καλύπτουν τις βασικές μορφές με τις οποίες παρουσιάζονται στον αρχαίο λόγο τα συντακτικά ή γραμματικά φαινόμενα που πρέπει να εμπεδωθούν». Επίσης, στηρίζεται στη διευκρίνιση ότι «για την ενεργό συμμετοχή της τάξης στην επεξεργασία του θέματος θα πρέπει οι μαθητές να εξοικειωθούν με την τεχνική της μελέτης».

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Αξιοποίηση των ΤΠΕ

Το σενάριο χρησιμοποιεί τις ΤΠΕ καταρχάς ως μαθησιακό πόρο. Οι μαθητές αντλούν πληροφορίες ή συμβουλευούνται διαδικτυακούς τόπους με στόχο τη διερεύνηση και ανακάλυψη. Επίσης, το Wiki ή το ιστολόγιο και το Facebook χρησιμοποιούνται ως περιβάλλοντα για την ανάπτυξη της συνεργασίας τους και της αλληλοτροφοδότησής τους. Η δημοσιοποίηση αποτελεσμάτων της δουλειάς τους γίνεται μέσω του ιστολογίου του μαθήματος ή μέσω του Facebook και λειτουργούν ως πεδία δημόσιου σχολιασμού και ανάρτησης της προσωπικής τους πρόσληψης.

Κείμενα

Κείμενα σχολικών εγχειριδίων

Ιστορία του Αρχαίου Κόσμου Α΄ Λυκείου: Π. Οι Αρχαίοι Έλληνες: [Από τους προϊστορικούς χρόνους έως και το Μ. Αλέξανδρο.](#)

Ψηφιακό Σχολείο - Ψηφιακά Εκπαιδευτικά Βοηθήματα. Μελέτη επανάληψης συντακτικού φαινομένου:

-[Δευτερεύουσες ονοματικές προτάσεις – Ενδοιαστικές προτάσεις.](#)

-[Η απρόσωπη σύνταξη](#)

-[Το ποιητικό αίτιο](#)

Κείμενα εκτός σχολικών εγχειριδίων

[«Ιστοριογραφία: Ξενοφώντας \(περ. 430-354 π.Χ.\)»](#). Στο Κακριδής, Φ. Ι. 2005. «Αρχαία Ελληνική Γραμματολογία». *Αρχαιογνωσία και Αρχαιολογία στη Μέση Εκπαίδευση*. Θεσσαλονίκη: ΚΕΕ / ΙΝΣ (Ίδρυμα Μ. Τριανταφυλλίδη) [Ψηφίδες για την Ελληνική Γλώσσα – Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας].

[Ξενοφών, «Ιέρων», 5.1. - 5.4.](#) Στο *Xenophontis opera omnia* I–V. ²1900–21 [ανατ. 1961–71]. Ed. E. C. Marchant. Oxford: Clarendon Press [Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα - Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας].

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
Πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Υποστηρικτικό/εκπαιδευτικό υλικό

Ιστοσελίδες

[Bubbl.us](#) [Λογισμικό καταγραφής καταγισμού ιδεών και δημιουργίας εννοιολογικών χαρτών].

[Ελληνική Βικιπαίδεια](#) [Ελεύθερη Διαδικτυακή Εγκυκλοπαίδεια].

[Κλιτικό Λεξικό της Αρχαίας](#) [πηγή: “Lexigram” – Ελεύθερα λεξικά και εκπαιδευτικά λογισμικά].

[Μέγα Λεξικό της Ελληνικής Γλώσσας](#) των Liddell, H. - Scott, R. 1901-1904 [1897].
τ. I - IV. Μτφρ. Ξ. Μόσχος - Μ. Κωνσταντινίδης. Αθήνα: Ι. Σιδέρης.

[πηγή: Πανεπιστήμιο Αιγαίου – Τμήμα Μαθηματικών: Εργαστήριο Υπολογιστικών Μαθηματικών, Μαθηματικού Λογισμικού και Ψηφιακής Τυπογραφίας].

Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα [Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας] - Αρχές Σύνταξης της Αρχαιοελληνικής Γλώσσας:

-[Ευθείες ερωτήσεις](#)

-[Παρατακτική σύνδεση των προτάσεων](#)

-[Συσχετικός πίνακας](#)

-[Το έναρθρο απαρέμφατο](#)

Διδακτική πορεία / στάδια /φάσεις

Α΄ Φάση:

Ο χωρισμός των πέντε (5) ομάδων έχει προηγηθεί σε άλλη χρονική στιγμή με κριτήριο τις προσωπικές τους επιλογές. Το σενάριο χωρίζεται σε τρεις φάσεις.

Στην Α΄ Φάση, οι μαθητές διαθέτουν μία ώρα στο εργαστήριο της πληροφορικής. Τους δίνεται σε ηλεκτρονική μορφή το παρακάτω εισαγωγικό σημείωμα σχετικά με το κείμενο που θα τους απασχολήσει. Η μορφή του σημειώματος προσομοιάζει με τις μικρές εισαγωγές που βρίσκουμε σε διάφορες

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

θεματογραφίες. Στο παρακάτω απόσπασμα ο τύραννος των Συρακουσών *Ιέρωνας* συζητώντας με τον ποιητή *Σιμωνίδα* παρουσιάζει τις αντιφάσεις που είναι υποχρεωμένος να βιώνει ένας τύραννος ασκώντας την εξουσία. Οι μαθητές καλούνται με το [1^ο Φύλλο Εργασίας](#) να εμπλουτίσουν το εισαγωγικό σημείωμα, γράφοντας πολύ σύντομα χρήσιμες για την κατανόηση του κειμένου πληροφορίες που αντλούν από συγκεκριμένους διαδικτυακούς τόπους. Το τελικό αποτέλεσμα αναρτάται στο ιστολόγιο του μαθήματος με ετικέτα: εισαγωγή. Εναλλακτικά, γίνεται από κάθε ομάδα παρουσίαση της δουλειάς της στην ολομέλεια, ώστε όλοι να αποκτήσουν εικόνα της εισαγωγής.

Η Α΄ Φάση ολοκληρώνεται την επόμενη ώρα στην οποία δίνεται στους μαθητές σε έντυπη μορφή το κείμενο και πρώτος ο διδάσκων διαβάσει δύο ή τρεις φορές το κείμενο χωρίς διευκρινίσεις. Κατόπιν, καλούνται οι μαθητές να δοκιμάσουν οι ίδιοι τις δικές τους αναγνώσεις. Έτσι, εξασφαλίζεται μια επισταμένη και διαρκής επαφή των παιδιών με το κείμενο. Κατάληξη αυτής της δραστηριότητας είναι η αναδιήγηση, «με δικά τους λόγια» και σε γενικές γραμμές του νοήματος του κειμένου. Κάθε ομάδα γράφει και αναρτά τη δική της εκδοχή στο ιστολόγιο με ετικέτα: *Με λίγα λόγια*.

Β΄ Φάση

Η Β΄ Φάση του σεναρίου ξεκινά και πάλι στο εργαστήριο της πληροφορικής. Οι μαθητές μπαίνουν στο Wiki και βρίσκουν το 2^ο Φύλλο Εργασίας το οποίο διαφοροποιείται για κάθε ομάδα ([2ο Φύλλο-1^η ομάδα](#), [2^ο Φύλλο-2^η ομάδα](#), [2^ο Φύλλο-3^η ομάδα](#), [2^ο Φύλλο-4^η ομάδα](#), [2^ο Φύλλο-5^η ομάδα](#)). Κάθε ομάδα αναλαμβάνει την επεξεργασία συγκεκριμένου αποσπάσματος με στόχο να ανακαλύψει και να διαπιστώσει τη λειτουργία βασικών συντακτικών δομών σε σχέση με το νόημα του κειμένου. Η δουλειά τους στηρίζεται σε καθοδηγητικές ερωτήσεις που συνοδεύουν εστιασμένα το κάθε απόσπασμα. Σχολιάζουν τις απαντήσεις τους κρίνοντας τις γραμματικοσυντακτικές επιλογές του ομιλητή και στο τέλος κοινοποιούν τα

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

συμπεράσματά τους στις υπόλοιπες ομάδες. Η παρουσία του διδάσκοντος στη φάση αυτή είναι σημαντική, ώστε να καθοδηγεί με ακόμα περισσότερες διευκρινίσεις όταν οι μαθητές δεν ανταποκρίνονται επαρκώς ή δυσκολεύονται να προσανατολιστούν με γνώμονα τις ερωτήσεις του φύλλου εργασίας. Στόχος των ερωτήσεων είναι η κατανόηση της συλλογιστικής του Ιέρωνα και η αποκάλυψη των αντιθετικών σχέσεων στη δομή του κειμένου. Τα συμπεράσματά τους κοινοποιούνται και στις υπόλοιπες ομάδες ώστε όλοι να αποκτήσουν την εποπτεία του κειμένου.

Η Β΄ Φάση συνεχίζεται με το 3^ο Φύλλο Εργασίας, επίσης διαφορετικό για κάθε ομάδα, που εστιάζει στο λεξιλόγιο ([3^ο Φύλλο-1^η ομάδα](#), [3^ο Φύλλο-2^η ομάδα](#), [3^ο Φύλλο-3^η ομάδα](#), [3^ο Φύλλο-4^η ομάδα](#), [3^ο Φύλλο-5^η ομάδα](#)). Οι μαθητές καλούνται να προχωρήσουν στην ερμηνεία λέξεων του κειμένου μέσω διαφορετικών προσεγγίσεων. Η 1^η και 2^η ομάδα συνεξετάζουν τις ίδιες λέξεις με τη διαφορά ότι η 1^η ομάδα ερμηνεύει με κριτήριο τα συμφραζόμενα, ενώ 2^η ομάδα αναζητά τις ερμηνείες στο λεξικό. Κατόπιν, συγκρίνουν μεταξύ τους τα αποτελέσματα και καλούνται να κρίνουν το βαθμό στον οποίο είναι αναγκαία η χρήση λεξικού. Παρόμοια είναι και η συνεργασία μεταξύ της 3^η και 4^{ης} ομάδας. Στο δικό τους Φύλλο Εργασίας καλούνται οι πρώτοι να προχωρήσουν στην ερμηνεία λέξεων του κειμένου με κριτήριο νεοελληνικές λέξεις ή φράσεις που συνειρμικά τους έρχονται στο μυαλό, ενώ οι δεύτεροι να αναζητήσουν τις ερμηνείες των ίδιων λέξεων στο λεξικό. Στο τέλος καλούνται να συγκρίνουν μεταξύ τους τα αποτελέσματα και να κρίνουν το βαθμό στον οποίο είναι αναγκαία η χρήση λεξικού. Η 5^η ομάδα καλείται να αφήσει αμετάφραστες συγκεκριμένες λέξεις που εξακολουθούν μορφολογικά να επιβιώνουν στα νέα ελληνικά και στη συνέχεια με τη βοήθεια του λεξικού να συγκρίνουν την αρχαιοελληνική με την νεοελληνική σημασία. Στόχος είναι να διαπιστώσουν ότι η μορφολογική ταύτιση δεν συνεπάγεται και σημασιολογική ταύτιση. Όλες οι ομάδες κοινοποιούν τα συμπεράσματά τους για να είναι προσβάσιμα απ' όλους.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Η Β΄ Φάση κλείνει με το [4^ο Φύλλο](#) εργασίας που είναι κοινό για όλες τις ομάδες και εστιάζει στον λειτουργικό ρόλο κάποιων μορφολογικών επιλογών του κειμένου. Οι μαθητές καλούνται να αντικαταστήσουν στο κείμενο *απαρέμφατα* του ενεστώτα με αυτά του αορίστου και να δοκιμάσουν μια νεοελληνική απόδοση στα σημεία αυτά, ώστε να φαίνεται η διαφορά που προκύπτει και γιατί ο ομιλητής κάνει τη συγκεκριμένη επιλογή. Κατόπιν, με ανάλογο τρόπο αντικαθιστούν στο κείμενο τον θετικό βαθμό επιθέτων με τον αντίστοιχο τύπο του συγκριτικού. Αφού δοκιμάσουν να αποδώσουν στα νέα ελληνικά τις δύο εκδοχές, προσπαθούν να εξηγήσουν γιατί ο ομιλητής επιλέγει τον θετικό βαθμό. Η Β΄ φάση είναι και η πιο χρονοβόρα και υπολογίζεται στις τλεσσερις ώρες περίπου.

Γ΄ Φάση

Η Γ΄ Φάση υλοποιείται μέσα από το [5^ο Φύλλο](#) Εργασίας που είναι κοινό για όλες τις ομάδες. Εφόσον οι μαθητές είναι σε μεγάλο πλέον βαθμό εξοικειωμένοι με το κείμενο, καλούνται ανά ομάδα να γράψουν μια μετάφραση όλου του κειμένου και να την αναρτήσουν στο ιστολόγιο με ετικέτα: *Μεταφραστικές Δοκιμές*. Στη φάση αυτή, τους ανατίθεται και εργασία στο σπίτι που περιλαμβάνει δύο δραστηριότητες: να σχολιάσουν κάτω από κάθε μετάφραση στο ιστολόγιο αρετές και προβλήματα που διαπιστώνουν και να ετοιμάσουν μια απάντηση στον Ιέρωνα με υπόθεση εργασίας ότι ο λόγος του απευθυνόταν στους ίδιους.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

ΣΤ. ΦΥΛΛΟ/Α ΕΡΓΑΣΙΑΣ

1^ο Φύλλο Εργασίας

Το παρακάτω εισαγωγικό σημείωμα είναι ελλιπές. Προσπαθήστε να το εμπλουτίσετε με αφετηρία τις δραστηριότητες που ακολουθούν.

Στο παρακάτω απόσπασμα ο τύραννος των Συρακουσών Ιέρωνας συζητώντας με τον ποιητή Σιμωνίδα παρουσιάζει τις αντιφάσεις που είναι υποχρεωμένος να βιώνει ένας τύραννος ασκώντας την εξουσία.

1^η ομάδα: Επισκεφτείτε [την ιστοσελίδα](#) και εξηγήστε με ένα **πολύ σύντομο κείμενο**, κατανοητό για τους συμμαθητές σας, το είδος του έργου καθώς και το **συγγραφικό τρόπο** που ακολουθεί ο Ξενοφώντας.

2^η ομάδα: Συνθέστε ένα **πολύ σύντομο** και κατατοπιστικό για τους συμμαθητές σας προτραίτο για τον Ιέρωνα με βάση [τις πληροφορίες](#) που θα διαβάσετε στη Βικιπαίδεια. Ποια η σχέση του με τους ποιητές;

3^η ομάδα: Συνθέστε με βάση [τις πληροφορίες](#) από τη Βικιπαίδεια ένα **πολύ σύντομο** και κατατοπιστικό πορταίτο για τον Σιμωνίδα τον Κείο. Ποια η σχέση του με τον Ιέρωνα των Συρακουσών;

4η ομάδα: Βρείτε σε χάρτη τις Συρακούσες και αντιγράψτε την εικόνα. Εντοπίστε και αντιγράψτε την εικόνα του θεάτρου που έφτιαξε ο Ιέρωνας και σώζεται μέχρι σήμερα.

5η ομάδα: Με τη βοήθεια [του βιβλίου της Ιστορίας](#) της Α' λυκείου θυμηθείτε τους τυράννους και γράψτε ένα **πολύ σύντομο** κείμενο για την ιδιότητά τους. Τα κείμενα που γράψατε και τις εικόνες που συγκεντρώσατε ανεβάστε τα στο ιστολόγιο του μαθήματος με τίτλο/ετικέτα: *Εισαγωγή* ή στην ομάδα στο Facebook ή παρουσιάστε τα στην ολομέλεια της τάξης

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

2^ο Φύλλο Εργασίας – 1^η ομάδα

Ξαναδιαβάστε το κείμενο και απαντήστε στις ερωτήσεις που ακολουθούν και σχετίζονται με το απόσπασμα που έχει έντονους χαρακτήρες.

[5.1] χαλεπὸν δ' ἐρῶ σοι καὶ ἄλλο πάθημα, ὦ Σιμωνίδη, τῶν τυράννων. γινώσκουσι μὲν γὰρ οὐδὲν ἥττον τῶν ιδιωτῶν τοὺς ἀλκίμους τε καὶ σοφοὺς καὶ δικαίους. τούτους δ' ἀντὶ τοῦ ἄγασθαι φοβοῦνται, τοὺς μὲν ἀνδρείους, μὴ τι τολμήσωσι τῆς ἐλευθερίας ἕνεκεν, τοὺς δὲ σοφοὺς, μὴ τι μηχανήσωνται, τοὺς δὲ δικαίους, μὴ ἐπιθυμήσῃ τὸ πλῆθος ὑπ' αὐτῶν προστατεῖσθαι.

[5.2] ὅταν δὲ τοὺς τοιούτους διὰ τὸν φόβον ὑπεξαίρωνται, τίνες ἄλλοι αὐτοῖς καταλείπονται χρῆσθαι ἄλλ' ἢ οἱ ἄδικοί τε καὶ ἀκρατεῖς καὶ ἀνδραποδώδεις; οἱ μὲν ἄδικοι πιστευόμενοι, διότι φοβοῦνται ὥσπερ οἱ τύραννοι τὰς πόλεις μήποτε ἐλεύθεραι γενόμεναι ἐγκρατεῖς αὐτῶν γένωνται, οἱ δ' ἀκρατεῖς τῆς εἰς τὸ παρὸν ἐξουσίας ἕνεκα, οἱ δ' ἀνδραποδώδεις, διότι οὐδ' αὐτοὶ ἀξιοῦσιν ἐλεύθεροι εἶναι. χαλεπὸν οὖν καὶ τοῦτο τὸ πάθημα ἔμοιγε δοκεῖ εἶναι, τὸ ἄλλους μὲν ἡγεῖσθαι ἀγαθοὺς ἄνδρας, ἄλλοις δὲ χρῆσθαι ἀναγκάζεσθαι.

[5.3] ἔτι δὲ φιλόπολιν μὲν ἀνάγκη καὶ τὸν τύραννον εἶναι ἄνευ γὰρ τῆς πόλεως οὐτ' ἂν σφῆζεσθαι δύναίτο οὐτ' εὐδαιμονεῖν· ἡ δὲ τυραννὶς ἀναγκάζει καὶ ταῖς ἑαυτῶν πατρίσιν ἐνοχλεῖν. οὐτε γὰρ ἀλκίμους οὐτ' εὐόπλους χαίρουσι τοὺς πολίτας παρασκευάζοντες, ἀλλὰ τοὺς ξένους δεινότερους τῶν πολιτῶν ποιοῦντες ἥδονται μᾶλλον καὶ τούτοις χρῶνται δορυφόροις.

Ερωτήσεις στο τονισμένο απόσπασμα [5.1] :

1. Πῶς δικαιολογείται ο μέλλοντας στην πρώτη περίοδο;

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

2. Από ποιο σημείο της α΄ περιόδου μπορούμε με ασφάλεια να συμπεράνουμε το θέμα ολόκληρου του λόγου στον οποίο ανήκει και το απόσπασμα;
3. Ποια βασική πληροφορία δίνει ο Ιέρωνας στο Σιμωνίδη στην περίοδο που ακολουθεί; Ποια φράση της περιόδου πιστεύετε ότι δίνει μια δευτερεύουσα πληροφορία και ίσως θα μπορούσε να λείπει;
«γιγνώσκουσι μὲν γὰρ οὐδὲν ἤττον τῶν ἰδιωτῶν τοὺς ἀλκίμους τε καὶ σοφοὺς καὶ δικαίους.»
4. Προσπαθήστε με βάση τα συμφραζόμενα να δοκιμάσετε μια απόδοση της προηγούμενης περιόδου στα νέα ελληνικά. Γιατί κατά τη γνώμη σας ο Ιέρωνας δεν παραλείπει τη δευτερεύουσα πληροφορία; Τι θέλει να αποδείξει όσον αφορά τη στάση και τις επιλογές των τυράννων;
5. **Τι αισθάνονται** οι τύραννοι απέναντι σε τέτοιους πολίτες και **τι θα έπρεπε να αισθάνονται**; Εντοπίστε στο κείμενο το σχετικό σημείο. Πώς δικαιολογείτε την παρουσία του παρεμφάτου; Υπάρχει ανάλογη χρήση στα νέα ελληνικά; Δώστε ένα παράδειγμα.

Σε όλο το κείμενο:

6. Να εντοπίσετε τους παρατακτικούς αντιθετικούς συνδέσμους με τη βοήθεια του [Συσχετικού Πίνακα](#) της Πύλης για την Ελληνική Γλώσσα: Τι συνδέουν;

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

2^ο Φύλλο Εργασίας – 2^η ομάδα

Ξαναδιαβάστε το κείμενο και απαντήστε στις ερωτήσεις που ακολουθούν και σχετίζονται με το απόσπασμα που έχει έντονους χαρακτήρες.

[5.1] χαλεπὸν δ' ἐρῶ σοι καὶ ἄλλο πάθημα, ὦ Σιμωνίδη, τῶν τυράννων. γινώσκουσι μὲν γὰρ οὐδὲν ἥττον τῶν ιδιωτῶν τοὺς ἀλκίμους τε καὶ σοφοὺς καὶ δικαίους. τούτους δ' ἀντὶ τοῦ ἄγασθαι φοβοῦνται, τοὺς μὲν ἀνδρείους, μὴ τι τολμήσωσι τῆς ἐλευθερίας ἕνεκεν, τοὺς δὲ σοφοὺς, μὴ τι μηχανήσονται, τοὺς δὲ δικαίους, μὴ ἐπιθυμήσῃ τὸ πλῆθος ὑπ' αὐτῶν προστατεῖσθαι.

[5.2] ὅταν δὲ τοὺς τοιούτους διὰ τὸν φόβον ὑπεξαίρωνται, τίνες ἄλλοι αὐτοῖς καταλείπονται χρῆσθαι ἀλλ' ἢ οἱ ἄδικοί τε καὶ ἀκρατεῖς καὶ ἀνδραποδώδεις; οἱ μὲν ἄδικοι πιστευόμενοι, διότι φοβοῦνται ὥσπερ οἱ τύραννοι τὰς πόλεις μήποτε ἐλεύθεραι γενόμεναι ἐγκρατεῖς αὐτῶν γένωνται, οἱ δ' ἀκρατεῖς τῆς εἰς τὸ παρὸν ἐξουσίας ἕνεκα, οἱ δ' ἀνδραποδώδεις, διότι οὐδ' αὐτοὶ ἀξιοῦσιν ἐλεύθεροι εἶναι. χαλεπὸν οὖν καὶ τοῦτο τὸ πάθημα ἔμοιγε δοκεῖ εἶναι, τὸ ἄλλους μὲν ἡγεῖσθαι ἀγαθοὺς ἄνδρας, ἄλλοις δὲ χρῆσθαι ἀναγκάζεσθαι.

[5.3] ἔτι δὲ φιλόπολιν μὲν ἀνάγκη καὶ τὸν τύραννον εἶναι ἄνευ γὰρ τῆς πόλεως οὐτ' ἂν σφῆζεσθαι δύναίτο οὐτ' εὐδαιμονεῖν· ἡ δὲ τυραννὶς ἀναγκάζει καὶ ταῖς ἑαυτῶν πατρίσιν ἐνοχλεῖν. οὐτε γὰρ ἀλκίμους οὐτ' εὐόπλους χαίρουσι τοὺς πολίτας παρασκευάζοντες, ἀλλὰ τοὺς ξένους δεινότερους τῶν πολιτῶν ποιοῦντες ἥδονται μᾶλλον καὶ τούτοις χρῶνται δορυφόροις.

Ερωτήσεις για το τονισμένο απόσπασμα [5.1]:

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

1. Ποιους τελικά φοβούνται οι τύραννοι και τι ακριβώς φοβούνται; Εντοπίστε στο κείμενο τις πληροφορίες αυτές και δημιουργήστε ένα [διάγραμμα](#) που να αποδίδει το νόημα της περιόδου.
2. Με τη βοήθεια [των πληροφοριών](#) στην Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα ή στο [Ψηφιακό φροντιστήριο](#) χαρακτηρίστε τις προτάσεις που εκφράζουν αυτούς τους φόβους και τον συντακτικό τους ρόλο. Γιατί ο Ιέρωνας χρησιμοποιεί εδώ υποτακτική και όχι οριστική; Προσπαθήστε να αποδώσετε τις προτάσεις στα νέα ελληνικά.
3. Στην τελευταία δευτερεύουσα πρόταση ο Ιέρωνας χρησιμοποιεί παθητική σύνταξη. Εντοπίστε δύο στοιχεία που το επιβεβαιώνουν με τη βοήθεια [των πληροφοριών](#) που θα βρείτε στο ψηφιακό βοήθημα του Υπουργείου. Δοκιμάστε να τη μετατρέψετε σε ενεργητική και αποδώστε και τις δύο συντάξεις στα νέα ελληνικά.

Τι παρατηρείτε; Γιατί ο Ιέρωνας χρησιμοποιεί παθητική σύνταξη; Τελικά ποιον φαίνεται να φοβάται;

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

2^ο Φύλλο Εργασίας – 3^η ομάδα

Ξαναδιαβάστε το κείμενο και απαντήστε στις ερωτήσεις που ακολουθούν και σχετίζονται με το απόσπασμα που έχει έντονους χαρακτήρες.

[5.1] χαλεπὸν δ' ἐρῶ σοι καὶ ἄλλο πάθημα, ὦ Σιμωνίδη, τῶν τυράννων. γινώσκουσι μὲν γὰρ οὐδὲν ἦττον τῶν ἰδιωτῶν τοὺς ἀλκίμους τε καὶ σοφοὺς καὶ δικαίους. τούτους δ' ἀντὶ τοῦ ἄγασθαι φοβοῦνται, τοὺς μὲν ἀνδρείους, μὴ τι τολμήσωσι τῆς ἐλευθερίας ἕνεκεν, τοὺς δὲ σοφοὺς, μὴ τι μηχανήσωνται, τοὺς δὲ δικαίους, μὴ ἐπιθυμήσῃ τὸ πλῆθος ὑπ' αὐτῶν προστατεῖσθαι.

[5.2] ὅταν δὲ τοὺς τοιούτους διὰ τὸν φόβον ὑπεξαιρῶνται, τίνες ἄλλοι αὐτοῖς καταλείπονται χρῆσθαι ἄλλ' ἢ οἱ ἄδικοί τε καὶ ἀκρατεῖς καὶ ἀνδραποδώδεις; οἱ μὲν ἄδικοι πιστευόμενοι, διότι φοβοῦνται ὥσπερ οἱ τύραννοι τὰς πόλεις μήποτε ἐλεύθεραι γενόμεναι ἐγκρατεῖς αὐτῶν γένωνται, οἱ δ' ἀκρατεῖς τῆς εἰς τὸ παρὸν ἐξουσίας ἕνεκα, οἱ δ' ἀνδραποδώδεις, διότι οὐδ' αὐτοὶ ἀξιοῦσιν ἐλεύθεροι εἶναι. χαλεπὸν οὖν καὶ τοῦτο τὸ πάθημα ἔμοιγε δοκεῖ εἶναι, τὸ ἄλλους μὲν ἡγεῖσθαι ἀγαθοὺς ἀνδρας, ἄλλοις δὲ χρῆσθαι ἀναγκάζεσθαι.

[5.3] ἔτι δὲ φιλόπολιν μὲν ἀνάγκη καὶ τὸν τύραννον εἶναι· ἄνευ γὰρ τῆς πόλεως οὐτ' ἂν σφῆζεσθαι δύναίτο οὐτ' εὐδαιμονεῖν· ἡ δὲ τυραννὶς ἀναγκάζει καὶ ταῖς ἑαυτῶν πατρίσιν ἐνοχλεῖν. οὐτε γὰρ ἀλκίμους οὐτ' εὐόπλους χαίρουσι τοὺς πολίτας παρασκευάζοντες, ἀλλὰ τοὺς ξένους δεινοτέρους τῶν πολιτῶν ποιοῦντες ἡδονταὶ μᾶλλον καὶ τούτοις χρῶνται δορυφόροις.

Ερωτήσεις για το τονισμένο απόσπασμα [5.2]:

1. Προσέξτε την πρώτη περίοδο της παρ. Συγκρίνετε τη διατύπωση με την παρακάτω εκδοχή:

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

*ὅταν δὲ τοὺς τοιοῦτους διὰ τὸν φόβον ὑπεξαιρῶνται, αὐτοῖς καταλείπονται
χρησθαι οἱ ἄδικοί τε καὶ ἀκρατεῖς καὶ ἀνδραποδώδεις*

Πού βρίσκεται η διαφορά; Τι παρατηρείτε ὅσον αφορά το ὕφος; Ποια εκδοχή θεωρείτε ὅτι υπηρετεῖ καλύτερα τις προθέσεις της επιχειρηματολογίας του Ιέρωνα και γιατί;

2. Αναγνωρίστε το εἶδος της κύριας πρότασης. Τις αναγκαῖες [πληροφορίες](#) μπορείτε να βρείτε στη σελίδα της Πύλης για την Ελληνική Γλώσσα.

Σε ὅλο το κείμενο:

3. Εντοπίστε ἔννοιες/νοήματα [ρήματα, επίθετα, ουσιαστικά, φράσεις] που ο ομιλητής τα χρησιμοποιεῖ σαν ἔννοιες αντίθετες μέσα στο κείμενο.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

2^ο Φύλλο Εργασίας – 4^η ομάδα

Ξαναδιαβάστε το κείμενο και απαντήστε στις ερωτήσεις που ακολουθούν και σχετίζονται με το απόσπασμα που έχει έντονους χαρακτήρες.

[5.1] χαλεπὸν δ' ἐρῶ σοι καὶ ἄλλο πάθημα, ὦ Σιμωνίδη, τῶν τυράννων. γινώσκουσι μὲν γὰρ οὐδὲν ἦττον τῶν ἰδιωτῶν τοὺς ἀλκίμους τε καὶ σοφοὺς καὶ δικαίους. τούτους δ' ἀντὶ τοῦ ἄγασθαι φοβοῦνται, τοὺς μὲν ἀνδρείους, μὴ τι τολμήσωσι τῆς ἐλευθερίας ἕνεκεν, τοὺς δὲ σοφοὺς, μὴ τι μηχανήσωνται, τοὺς δὲ δικαίους, μὴ ἐπιθυμήσῃ τὸ πλῆθος ὑπ' αὐτῶν προστατεῖσθαι.

[5.2] ὅταν δὲ τοὺς τοιούτους διὰ τὸν φόβον ὑπεξαιρῶνται, τίνες ἄλλοι αὐτοῖς καταλείπονται χρῆσθαι ἄλλ' ἢ οἱ ἄδικοί τε καὶ ἀκρατεῖς καὶ ἀνδραποδώδεις; οἱ μὲν ἄδικοι πιστευόμενοι, διότι φοβοῦνται ὥσπερ οἱ τύραννοι τὰς πόλεις μήποτε ἐλεύθεραι γενόμεναι ἐγκρατεῖς αὐτῶν γένωνται, οἱ δ' ἀκρατεῖς τῆς εἰς τὸ παρὸν ἐξουσίας ἕνεκα, οἱ δ' ἀνδραποδώδεις, διότι οὐδ' αὐτοὶ ἀξιοῦσιν ἐλεύθεροι εἶναι. χαλεπὸν οὖν καὶ τοῦτο τὸ πάθημα ἔμοιγε δοκεῖ εἶναι, τὸ ἄλλους μὲν ἡγεῖσθαι ἀγαθοὺς ἀνδρας, ἄλλοις δὲ χρῆσθαι ἀναγκάζεσθαι.

[5.3] ἔτι δὲ φιλόπολιν μὲν ἀνάγκη καὶ τὸν τύραννον εἶναι· ἄνευ γὰρ τῆς πόλεως οὐτ' ἂν σφῆζεσθαι δύναίτο οὐτ' εὐδαιμονεῖν· ἡ δὲ τυραννὶς ἀναγκάζει καὶ ταῖς ἑαυτῶν πατρίσιν ἐνοχλεῖν. οὐτε γὰρ ἀλκίμους οὐτ' εὐόπλους χαίρουσι τοὺς πολίτας παρασκευάζοντες, ἀλλὰ τοὺς ξένους δεινοτέρους τῶν πολιτῶν ποιοῦντες ἡδονταὶ μᾶλλον καὶ τούτοις χρῶνται δορυφόροις.

Ερωτήσεις για το τονισμένο απόσπασμα [5.2]:

1. Οι τύραννοι τελικά εμπιστεύονται τους χειρότερους. Ποιοι είναι αυτοί; Ονοματίστε τους μέσα από το κείμενο. Για ποιους λόγους απολαμβάνουν την

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

εμπιστοσύνη των τυράννων; Εντοπίστε τους στο κείμενο και δημιουργήστε ένα [σχήμα](#) που να αποδίδει περιεκτικά το νόημα.

2. Ποιοι τρόποι χρησιμοποιούνται για να δηλώσουν την αιτία της εμπιστοσύνης; Συμβουλευτείτε [τις πληροφορίες](#) της Πύλης για την Ελληνική Γλώσσα.
3. Η προηγούμενη επιχειρηματολογία του Ιέρωνα καταλήγει σε ένα συμπέρασμα που συμπυκνώνει την αντίφαση που ζει. Ποια ακριβώς είναι αυτή η αντίφαση; Να την εντοπίσετε στο απόσπασμα του αρχαίου κειμένου.
4. Πώς εξηγείτε την παρουσία των έναρθρων *απαρεμμάτων*; Συμβουλευτείτε [τις πληροφορίες](#) που δίνει η Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα για τη λειτουργία του έναρθρου *απαρέμφατου*.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

2^ο Φύλλο Εργασίας – 5^η ομάδα

Ξαναδιαβάστε το κείμενο και απαντήστε στις ερωτήσεις που ακολουθούν και σχετίζονται με το απόσπασμα που έχει έντονους χαρακτήρες.

5.1] χαλεπὸν δ' ἐρῶ σοι καὶ ἄλλο πάθημα, ὦ Σιμωνίδη, τῶν τυράννων. γινώσκουσι μὲν γὰρ οὐδὲν ἦττον τῶν ἰδιωτῶν τοὺς ἀλκίμους τε καὶ σοφοὺς καὶ δικαίους. τούτους δ' ἀντὶ τοῦ ἄγασθαι φοβοῦνται, τοὺς μὲν ἀνδρείους, μὴ τι τολμήσωσι τῆς ἐλευθερίας ἕνεκεν, τοὺς δὲ σοφοὺς, μὴ τι μηχανήσωνται, τοὺς δὲ δικαίους, μὴ ἐπιθυμήσῃ τὸ πλῆθος ὑπ' αὐτῶν προστατεῖσθαι.

[5.2] ὅταν δὲ τοὺς τοιούτους διὰ τὸν φόβον ὑπεξαίρωνται, τίνες ἄλλοι αὐτοῖς καταλείπονται χρῆσθαι ἀλλ' ἢ οἱ ἄδικοί τε καὶ ἀκρατεῖς καὶ ἀνδραποδώδεις; οἱ μὲν ἄδικοι πιστευόμενοι, διότι φοβοῦνται ὥσπερ οἱ τύραννοι τὰς πόλεις μήποτε ἐλεύθεραι γενόμεναι ἐγκρατεῖς αὐτῶν γένωνται, οἱ δ' ἀκρατεῖς τῆς εἰς τὸ παρὸν ἐξουσίας ἕνεκα, οἱ δ' ἀνδραποδώδεις, διότι οὐδ' αὐτοὶ ἀξιοῦσιν ἐλεύθεροι εἶναι. χαλεπὸν οὖν καὶ τοῦτο τὸ πάθημα ἔμοιγε δοκεῖ εἶναι, τὸ ἄλλους μὲν ἡγεῖσθαι ἀγαθοὺς ἄνδρας, ἄλλοις δὲ χρῆσθαι ἀναγκάζεσθαι.

[5.3] ἔτι δὲ φιλόπολιν μὲν ἀνάγκη καὶ τὸν τύραννον εἶναι· ἄνευ γὰρ τῆς πόλεως οὐτ' ἂν σφῆζεσθαι δύναίτο οὐτ' εὐδαιμονεῖν· ἡ δὲ τυραννὶς ἀναγκάζει καὶ ταῖς ἑαυτῶν πατρίσιν ἐνοχλεῖν. οὐτε γὰρ ἀλκίμους οὐτ' εὐόπλους χαίρουσι τοὺς πολίτας παρασκευάζοντες, ἀλλὰ τοὺς ξένους δεινοτέρους τῶν πολιτῶν ποιοῦντες ἡδονταὶ μᾶλλον καὶ τούτοις χρῶνται δορυφόροις.

Ερωτήσεις για το τονισμένο απόσπασμα [5.3]:

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

1. Ποια συναισθήματα τρέφει ο τύραννος για την πόλη του; Πρόκειται για αυθόρμητη στάση ή το επιβάλλει η θέση του; Ποια ρηματική έκφραση δικαιολογεί την απάντησή σας; Να την εντοπίσετε στο κείμενο.
2. Συγκρίνετε τη διατύπωση του κειμένου με την παρακάτω εκδοχή: *ἔτι δὲ φιλόπολις μὲν ἀνάγκάζεται καὶ ὁ τύραννος εἶναι*: Ποιες διαφορές εντοπίζετε ανάμεσα στις δύο εκδοχές; Δοκιμάστε να τις αποδώσετε στα νέα ελληνικά με σκοπό να δείξετε γιατί ο Ιέρωνας επιλέγει αυτή τη σύνταξη.
3. Με τη βοήθεια [των πληροφοριών](#) από το ψηφιακό βοήθημα του Υπουργείου: επιχειρήστε να συντάξετε αναλυτικά την πρώτη περίοδο του αποσπάσματος. Γιατί λείπει η δοτική προσωπική;
4. Ποια στάση κρατάει ο τύραννος απέναντι στους συμπολίτες του και ποια απέναντι στους ξένους; Για ποιο λόγο κατά τη γνώμη σας;
5. Στο απόσπασμα χρησιμοποιούνται μόνο κύριες προτάσεις. Τι πετυχαίνει με αυτή την επιλογή ο Ιέρωνας; Μπορείτε να διασταυρώσετε την απάντησή σας και με [τις πληροφορίες](#) που δίνει η Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

3^ο Φύλλο Εργασίας - 1^η ομάδα

[5.1] χαλεπόν δ' ἔρῳ σοι καὶ ἄλλο πάθημα, ὦ Σιμωνίδη, τῶν τυράννων. γινώσκουσι μὲν γὰρ οὐδὲν ἦττον τῶν ἰδιωτῶν τοὺς ἀλκίμους τε καὶ σοφοὺς καὶ δικαίους. τούτους δ' ἀντὶ τοῦ ἄγασθαι φοβοῦνται, τοὺς μὲν ἀνδρείους, μὴ τι τολμήσωσι τῆς ἐλευθερίας ἔνεκεν, τοὺς δὲ σοφοὺς, μὴ τι μηχανήσωνται, τοὺς δὲ δικαίους, μὴ ἐπιθυμήσῃ τὸ πλῆθος ὑπ' αὐτῶν προστατεῖσθαι.

[5.2] ὅταν δὲ τοὺς τοιούτους διὰ τὸν φόβον ὑπεξαίρωνται, τίνες ἄλλοι αὐτοῖς καταλείπονται χρῆσθαι ἄλλ' ἢ οἱ ἄδικοί τε καὶ ἀκρατεῖς καὶ ἀνδραποδώδεις; οἱ μὲν ἄδικοι πιστευόμενοι, διότι φοβοῦνται ὥσπερ οἱ τύραννοι τὰς πόλεις μῆποτε ἐλεύθεραι γενόμεναι ἐγκρατεῖς αὐτῶν γένωνται, οἱ δ' ἀκρατεῖς τῆς εἰς τὸ παρὸν ἐξουσίας ἔνεκα, οἱ δ' ἀνδραποδώδεις, διότι οὐδ' αὐτοὶ ἀξιοῦσιν ἐλεύθεροι εἶναι. χαλεπόν οὖν καὶ τοῦτο τὸ πάθημα ἔμοιγε δοκεῖ εἶναι, τὸ ἄλλους μὲν ἠγεῖσθαι ἀγαθοὺς ἀνδρας, ἄλλοις δὲ χρῆσθαι ἀναγκάζεσθαι.

[5.3] ἔτι δὲ φιλόπολιν μὲν ἀνάγκη καὶ τὸν τύραννον εἶναι· ἄνευ γὰρ τῆς πόλεως οὐτ' ἂν σῶζεσθαι δύναίτο οὐτ' εὐδαιμονεῖν· ἡ δὲ τυραννὶς ἀναγκάζει καὶ ταῖς ἑαυτῶν πατρίσιν ἐνοχλεῖν. οὐτε γὰρ ἀλκίμους οὐτ' εὐόπλους χαίρουσι τοὺς πολίτας παρασκευάζοντες, ἀλλὰ τοὺς ξένους δεινότερους τῶν πολιτῶν ποιοῦντες ἡδονται μᾶλλον καὶ τούτοις χρῶνται δορυφόροις.

Δραστηριότητες:

- **χαλεπόν, ἀλκίμους, ἄγασθαι, ἡδονται:** Προσπαθήστε να ερμηνεύσετε τις λέξεις με βάση τα συμφραζόμενα του κειμένου. Θα σας διευκολύνει να εστιάσετε την προσοχή σας σε άλλες λέξεις από τα συμφραζόμενα που νοηματικά είναι συνώνυμες ή αντίθετες. Συμπληρώστε τον πίνακα που

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
Πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

ακολουθεί με τους συσχετισμούς που επιλέξατε. Ενημερώστε με ένα μείλ ή μέσω facebook την ομάδα 2 (που αναζητά τις ίδιες λέξεις στο λεξικό) για τα αποτελέσματά σας.

	Ερμηνεία/ες	Συμφραζόμενα
χαλεπόν		
άλκίμους		
ἄγασθαι		
ἡδονται		

- Πόσο εφικτή θεωρείτε πως είναι η απόδοση λέξεων στα νέα ελληνικά χωρίς τη χρήση λεξικού;

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

3^ο Φύλλο Εργασίας -2^η ομάδα

[5.1] χαλεπὸν δ' ἐρῶ σοι καὶ ἄλλο πάθημα, ὃ Σιμωνίδῃ, τῶν τυράννων. γινώσκουσι μὲν γὰρ οὐδὲν ἥττον τῶν ιδιωτῶν τοὺς ἀλκίμους τε καὶ σοφοὺς καὶ δικαίους. τούτους δ' ἀντὶ τοῦ ἄγασθαι φοβοῦνται, τοὺς μὲν ἀνδρείους, μὴ τι τολμήσωσι τῆς ἐλευθερίας ἕνεκεν, τοὺς δὲ σοφοὺς, μὴ τι μηχανήσωνται, τοὺς δὲ δικαίους, μὴ ἐπιθυμήσῃ τὸ πλῆθος ὑπ' αὐτῶν προστατεῖσθαι.

[5.2] ὅταν δὲ τοὺς τοιοῦτους διὰ τὸν φόβον ὑπεξαιρῶνται, τίνες ἄλλοι αὐτοῖς καταλείπονται χρῆσθαι ἀλλ' ἢ οἱ ἄδικοί τε καὶ ἀκρατεῖς καὶ ἀνδραποδώδεις; οἱ μὲν ἄδικοι πιστευόμενοι, διότι φοβοῦνται ὥσπερ οἱ τύραννοι τὰς πόλεις μήποτε ἐλεύθεραι γενόμεναι ἐγκρατεῖς αὐτῶν γένωνται, οἱ δ' ἀκρατεῖς τῆς εἰς τὸ παρὸν ἐξουσίας ἕνεκα, οἱ δ' ἀνδραποδώδεις, διότι οὐδ' αὐτοὶ ἀξιοῦσιν ἐλεύθεροι εἶναι. χαλεπὸν οὖν καὶ τοῦτο τὸ πάθημα ἔμοιγε δοκεῖ εἶναι, τὸ ἄλλους μὲν ἡγεῖσθαι ἀγαθοὺς ἀνδρας, ἄλλοις δὲ χρῆσθαι ἀναγκάζεσθαι.

[5.3] ἔτι δὲ φιλόπολιν μὲν ἀνάγκη καὶ τὸν τύραννον εἶναι· ἄνευ γὰρ τῆς πόλεως οὐτ' ἂν σφῆζεσθαι δύναίτο οὐτ' εὐδαιμονεῖν· ἡ δὲ τυραννὶς ἀναγκάζει καὶ ταῖς ἑαυτῶν πατρίσιν ἐνοχλεῖν. οὐτε γὰρ ἀλκίμους οὐτ' εὐόπλους χαίρουσι τοὺς πολίτας παρασκευάζοντες, ἀλλὰ τοὺς ξένους δεινοτέρους τῶν πολιτῶν ποιοῦντες ἡδονται μᾶλλον καὶ τούτοις χρῶνται δορυφόροις.

Δραστηριότητες:

- Αναζητήστε τις ερμηνείες των παρακάτω λέξεων στο [λεξικό](#): χαλεπὸν, ἀλκίμους, ἄγασθαι, ἡδονται. Επιλέξτε την ερμηνεία που κρίνετε ότι ταιριάζει στο κείμενο. Ενημερώστε μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου ή μέσω

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
Πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Facebook την πρώτη ομάδα (που ερμηνεύει τις ίδιες λέξεις με βάση τα συμφραζόμενα) για τα ευρήματά σας και διασταυρώστε τα με τα δικά της. Πόσο αναγκαία θεωρείτε τη χρήση λεξικού για την κατανόηση του κειμένου;

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

3^ο Φύλλο Εργασίας -3^η ομάδα

[5.1] χαλεπὸν δ' ἐρῶ σοι καὶ ἄλλο πάθημα, ὦ Σιμωνίδη, τῶν τυράννων. γινώσκουσι μὲν γὰρ οὐδὲν ἦττον τῶν ἰδιωτῶν τοὺς ἀλκίμους τε καὶ σοφοὺς καὶ δικαίους. τούτους δ' ἀντὶ τοῦ ἄγασθαι φοβοῦνται, τοὺς μὲν ἀνδρείους, μὴ τι τολμήσωσι τῆς ἐλευθερίας ἕνεκεν, τοὺς δὲ σοφοὺς, μὴ τι **μηχανήσωνται**, τοὺς δὲ δικαίους, μὴ ἐπιθυμήσῃ τὸ πλῆθος ὑπ' αὐτῶν προστατεῖσθαι.

[5.2] ὅταν δὲ τοὺς τοιούτους διὰ τὸν φόβον **ὑπεξαιρῶνται**, τίνες ἄλλοι αὐτοῖς **καταλείπονται** χρῆσθαι ἄλλ' ἢ οἱ ἄδικοί τε καὶ ἀκρατεῖς καὶ ἀνδραποδώδεις; οἱ μὲν ἄδικοι πιστευόμενοι, διότι φοβοῦνται ὥσπερ οἱ τύραννοι τὰς πόλεις μήποτε ἐλεύθεραι γενόμεναι ἐγκρατεῖς αὐτῶν γένωνται, οἱ δ' ἀκρατεῖς τῆς εἰς τὸ παρὸν ἐξουσίας ἕνεκα, οἱ δ' ἀνδραποδώδεις, διότι οὐδ' αὐτοὶ ἀξιοῦσιν ἐλεύθεροι εἶναι. χαλεπὸν οὖν καὶ τοῦτο τὸ πάθημα ἔμοιγε δοκεῖ εἶναι, τὸ ἄλλους μὲν ἠγεῖσθαι ἀγαθοὺς ἀνδρας, ἄλλοις δὲ χρῆσθαι ἀναγκάζεσθαι.

[5.3] ἔτι δὲ φιλόπολιν μὲν ἀνάγκη καὶ τὸν τύραννον εἶναι· ἄνευ γὰρ τῆς πόλεως οὐτ' ἂν σφῆζεσθαι δύναίτο οὐτ' εὐδαιμονεῖν· ἡ δὲ τυραννὶς ἀναγκάζει καὶ ταῖς ἑαυτῶν πατρίσιν ἐνοχλεῖν. οὐτε γὰρ ἀλκίμους οὐτ' εὐόπλους χαίρουσι τοὺς πολίτας παρασκευάζοντες, ἀλλὰ τοὺς ξένους **δεινότερους** τῶν πολιτῶν ποιοῦντες ἡδονταὶ μᾶλλον καὶ τούτοις χρῶνται δορυφόροις.

Δραστηριότητες:

- **μηχανήσωνται, ὑπεξαιρῶνται, καταλείπονται, δεινότερους:**
Προσπαθήστε να ερμηνεύσετε τις παραπάνω λέξεις του κειμένου, αφού πρώτα τις συνδυάσετε συνειρμικά με νεοελληνικές λέξεις ή φράσεις που σας

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
Πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

έρχονται στο μυαλό. Συμπληρώστε τον πίνακα. Ενημερώστε μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου ή μέσω Facebook την τέταρτη ομάδα (που διερευνά τις ερμηνείες στο λεξικό) για τα ευρήματά σας και διασταυρώστε τα με τα δικά της.

	νεοελληνικές λέξεις/φράσεις	ερμηνεία
μηχανήσονται		
ύπεξαιρώνται		
καταλείπονται		
δεινότερους		

- Πόσο αναγκαία κρίνετε τη χρήση λεξικού;

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

3^ο Φύλλο Εργασίας -4^η ομάδα

[5.1] χαλεπὸν δ' ἔρῳ σοι καὶ ἄλλο πάθημα, ὦ Σιμωνίδη, τῶν τυράννων. γινώσκουσι μὲν γὰρ οὐδὲν ἦττον τῶν ἰδιωτῶν τοὺς ἀλκίμους τε καὶ σοφοὺς καὶ δικαίους. τούτους δ' ἀντὶ τοῦ ἄγασθαι φοβοῦνται, τοὺς μὲν ἀνδρείους, μὴ τι τολμήσωσι τῆς ἐλευθερίας ἕνεκεν, τοὺς δὲ σοφοὺς, μὴ τι **μηχανήσωνται**, τοὺς δὲ δικαίους, μὴ ἐπιθυμήσῃ τὸ πλῆθος ὑπ' αὐτῶν προστατεῖσθαι.

[5.2] ὅταν δὲ τοὺς τοιούτους διὰ τὸν φόβον **ὑπεξαιρῶνται**, τίνες ἄλλοι αὐτοῖς **καταλείπονται** χρῆσθαι ἄλλ' ἢ οἱ ἄδικοί τε καὶ ἀκρατεῖς καὶ ἀνδραποδώδεις; οἱ μὲν ἄδικοι πιστευόμενοι, διότι φοβοῦνται ὥσπερ οἱ τύραννοι τὰς πόλεις μήποτε ἐλεύθεραι γενόμεναι ἐγκρατεῖς αὐτῶν γένωνται, οἱ δ' ἀκρατεῖς τῆς εἰς τὸ παρὸν ἐξουσίας ἕνεκα, οἱ δ' ἀνδραποδώδεις, διότι οὐδ' αὐτοὶ ἀξιοῦσιν ἐλεύθεροι εἶναι. χαλεπὸν οὖν καὶ τοῦτο τὸ πάθημα ἔμοιγε δοκεῖ εἶναι, τὸ ἄλλους μὲν ἠγεῖσθαι ἀγαθοὺς ἄνδρας, ἄλλοις δὲ χρῆσθαι ἀναγκάζεσθαι.

[5.3] ἔτι δὲ φιλόπολιν μὲν ἀνάγκη καὶ τὸν τύραννον εἶναι· ἄνευ γὰρ τῆς πόλεως οὐτ' ἂν σφῆζεσθαι δύναίτο οὐτ' εὐδαιμονεῖν· ἡ δὲ τυραννὶς ἀναγκάζει καὶ ταῖς ἑαυτῶν πατρίσιν ἐνοχλεῖν. οὐτε γὰρ ἀλκίμους οὐτ' εὐόπλους χαίρουσι τοὺς πολίτας παρασκευάζοντες, ἀλλὰ τοὺς ξένους **δεινότερους** τῶν πολιτῶν ποιοῦντες ἠδονται μᾶλλον καὶ τούτοις χρῶνται δορυφόροις.

Δραστηριότητες:

- **μηχανήσωνται, ὑπεξαιρῶνται, καταλείπονται, δεινότερους:** Βρείτε τις ερμηνείες των παρακάτω λέξεων του κειμένου στο [λεξικό](#) και συμπληρώστε τον πίνακα που ακολουθεί. Επιλέξτε αυτή που θεωρείτε ότι ταιριάζει στο

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

κείμενο. Συμπληρώστε τον πίνακα. Ενημερώστε μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου ή μέσω Facebook την Τρίτη ομάδα (που ερμηνεύει τις ίδιες λέξεις χωρίς λεξικό) για τα ευρήματά σας και διασταυρώστε τα με τα δικά της. Σε ποιο συμπέρασμα καταλήγετε;

	Ερμηνεία από το λεξικό
μηχανήσονται	
ύπεξαιρῶνται	
καταλείπονται	
δεινότερους	

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

3^ο Φύλλο Εργασίας -5^η ομάδα

[5.1] χαλεπὸν δ' ἔρω σοι καὶ ἄλλο πάθημα, ὦ Σιμωνίδη, τῶν τυράννων. γινώσκουσι μὲν γὰρ οὐδὲν ἦττον τῶν ἰδιωτῶν τοὺς ἀλκίμους τε καὶ σοφοὺς καὶ δικαίους. τούτους δ' ἀντὶ τοῦ ἄγασθαι φοβοῦνται, τοὺς μὲν ἀνδρείους, μὴ τι τολμήσωσι τῆς ἐλευθερίας ἔνεκεν, τοὺς δὲ σοφοὺς, μὴ τι μηχανήσωνται, τοὺς δὲ δικαίους, μὴ ἐπιθυμήσῃ τὸ πλῆθος ὑπ' αὐτῶν προστατεῖσθαι.

[5.2] ὅταν δὲ τοὺς τοιούτους διὰ τὸν φόβον ὑπεξαίρωνται, τίνες ἄλλοι αὐτοῖς καταλείπονται χρῆσθαι ἄλλ' ἢ οἱ ἄδικοί τε καὶ ἀκρατεῖς καὶ ἀνδραποδώδεις; οἱ μὲν ἄδικοι πιστευόμενοι, διότι φοβοῦνται ὥσπερ οἱ τύραννοι τὰς πόλεις μήποτε ἐλεύθεραι γενόμεναι ἐγκρατεῖς αὐτῶν γένωνται, οἱ δ' ἀκρατεῖς τῆς εἰς τὸ παρὸν ἐξουσίας ἔνεκα, οἱ δ' ἀνδραποδώδεις, διότι οὐδ' αὐτοὶ ἀξιοῦσιν ἐλεύθεροι εἶναι. χαλεπὸν οὖν καὶ τοῦτο τὸ πάθημα ἔμοιγε δοκεῖ εἶναι, τὸ ἄλλους μὲν ἠγεῖσθαι ἀγαθοὺς ἄνδρας, ἄλλοις δὲ χρῆσθαι ἀναγκάζεσθαι.

[5.3] ἔτι δὲ φιλόπολιν μὲν ἀνάγκη καὶ τὸν τύραννον εἶναι· ἄνευ γὰρ τῆς πόλεως οὐτ' ἂν σῶζεσθαι δύναίτο οὐτ' εὐδαιμονεῖν· ἡ δὲ τυραννὶς ἀναγκάζει καὶ ταῖς ἑαυτῶν πατρίσιν ἐνοχλεῖν. οὐτε γὰρ ἀλκίμους οὐτ' εὐόπλους χαίρουσι τοὺς πολίτας παρασκευάζοντες, ἀλλὰ τοὺς ξένους δεινότερους τῶν πολιτῶν ποιοῦντες ἥδονται μᾶλλον καὶ τούτοις χρῶνται **δορυφόροις**.

Δραστηριότητες:

- **ἐγκρατεῖς, ἀγαθοὺς, δορυφόροις:** Πρόκειται για λέξεις που χρησιμοποιούμε και στα νέα ελληνικά. Μπορούμε να τις αφήσουμε αμετάφραστες στο κείμενο; Δοκιμάστε και δικαιολογήστε την απάντησή σας.

- Κατόπιν αναζητήστε στο [λεξικό](#) τις σημασίες των λέξεων αυτών. Πόσο έχει αλλάξει η σημασία τους;

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

4^ο Φύλλο Εργασίας (κοινό)

[5.1] χαλεπὸν δ' ἔρῳ σοι καὶ ἄλλο πάθημα, ὦ Σιμωνίδη, τῶν τυράννων. γινώσκουσι μὲν γὰρ οὐδὲν ἦττον τῶν ἰδιωτῶν τοὺς ἀλκίμους τε καὶ σοφοὺς καὶ δικαίους. τούτους δ' ἀντὶ τοῦ **ἄγασθαι** φοβοῦνται, τοὺς μὲν **ἀνδρείους**, μὴ τι τολμήσωσι τῆς ἐλευθερίας ἕνεκεν, τοὺς δὲ **σοφούς**, μὴ τι μηχανήσωνται, τοὺς δὲ **δικαίους**, μὴ ἐπιθυμήσῃ τὸ πλῆθος ὑπ' αὐτῶν **προστατεῖσθαι**.

[5.2] ὅταν δὲ τοὺς τοιούτους διὰ τὸν φόβον ὑπεξαίρωνται, τίνες ἄλλοι αὐτοῖς καταλείπονται **χρηῖσθαι** ἀλλ' ἢ οἱ ἄδικοί τε καὶ ἀκρατεῖς καὶ ἀνδραποδώδεις; οἱ μὲν ἄδικοι πιστευόμενοι, διότι φοβοῦνται ὥσπερ οἱ τύραννοι τὰς πόλεις μήποτε ἐλεύθεραι γενόμεναι ἐγκρατεῖς αὐτῶν γένωνται, οἱ δ' ἀκρατεῖς τῆς εἰς τὸ παρὸν ἐξουσίας ἕνεκα, οἱ δ' ἀνδραποδώδεις, διότι οὐδ' αὐτοὶ ἀξιοῦσιν ἐλεύθεροι εἶναι. χαλεπὸν οὖν καὶ τοῦτο τὸ πάθημα ἔμοιγε δοκεῖ εἶναι, τὸ ἄλλους μὲν **ἠγεῖσθαι** ἀγαθοὺς ἄνδρας, ἄλλοις δὲ **χρηῖσθαι ἀναγκάζεσθαι**.

[5.3] ἔτι δὲ φιλόπολιν μὲν ἀνάγκη καὶ τὸν τύραννον εἶναι· ἄνευ γὰρ τῆς πόλεως οὐτ' ἂν σφάζεσθαι δύναίτο οὐτ' εὐδαιμονεῖν· ἡ δὲ τυραννὶς ἀναγκάζει καὶ ταῖς ἑαυτῶν πατρίσιν ἐνοχλεῖν. οὐτε γὰρ ἀλκίμους οὐτ' εὐόπλους χαίρουσι τοὺς πολίτας παρασκευάζοντες, ἀλλὰ τοὺς ξένους δεινοτέρους τῶν πολιτῶν ποιοῦντες ἡδονταὶ μᾶλλον καὶ τούτοις χρῶνται δορυφόροις.

1. **ἄγασθαι, προστατεῖσθαι, χρηῖσθαι, ἠγεῖσθαι, ἀναγκάζεσθαι:**
αντικαταστήστε τους τύπους των **απαρεμφάτων** με τους αντίστοιχους του **αορίστου**. Μπορείτε να βοηθηθεῖτε ἀπὸ τὸ κλιτικό λεξικό στο [Lexigram](#).

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Δοκιμάστε να αποδώσετε στα νέα ελληνικά τα σχετικά σημεία του κειμένου και με τους δύο τύπους. Ποια η διαφορά;

2. **άνδρείους, σοφούς, δικαίους:** αντικαταστήστε τους τύπους των επιθέτων με τους αντίστοιχους στο συγκριτικό βαθμό. Μπορείτε να βοηθηθείτε από το κλιτικό λεξικό στο [Lexigram](#). Δοκιμάστε να αποδώσετε στα νέα ελληνικά τα σχετικά σημεία του κειμένου και με τους δύο τύπους. Συγκρίνετε το νόημα και δικαιολογήστε γιατί ο Ιέρωνας επιλέγει τον θετικό βαθμό των επιθέτων.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

5^ο Φύλλο Εργασίας (κοινό)

[5.1] χαλεπὸν δ' ἐρῶ σοι καὶ ἄλλο πάθημα, ὦ Σιμωνίδη, τῶν τυράννων. γινώσκουσι μὲν γὰρ οὐδὲν ἦττον τῶν ιδιωτῶν τοὺς ἀλκίμους τε καὶ σοφοὺς καὶ δικαίους. τούτους δ' ἀντὶ τοῦ ἄγασθαι φοβοῦνται, τοὺς μὲν ἀνδρείους, μὴ τι τολμήσωσι τῆς ἐλευθερίας ἕνεκεν, τοὺς δὲ σοφοὺς, μὴ τι μηχανήσωνται, τοὺς δὲ δικαίους, μὴ ἐπιθυμήσῃ τὸ πλῆθος ὑπ' αὐτῶν προστατεῖσθαι.

[5.2] ὅταν δὲ τοὺς τοιοῦτους διὰ τὸν φόβον ὑπεξαιρῶνται, τίνες ἄλλοι αὐτοῖς καταλείπονται χρῆσθαι ἀλλ' ἢ οἱ ἄδικοί τε καὶ ἀκρατεῖς καὶ ἀνδραποδώδεις; οἱ μὲν ἄδικοι πιστευόμενοι, διότι φοβοῦνται ὥσπερ οἱ τύραννοι τὰς πόλεις μήποτε ἐλεύθεραι γενόμεναι ἐγκρατεῖς αὐτῶν γένωνται, οἱ δ' ἀκρατεῖς τῆς εἰς τὸ παρὸν ἐξουσίας ἕνεκα, οἱ δ' ἀνδραποδώδεις, διότι οὐδ' αὐτοὶ ἀξιοῦσιν ἐλεύθεροι εἶναι. χαλεπὸν οὖν καὶ τοῦτο τὸ πάθημα ἔμοιγε δοκεῖ εἶναι, τὸ ἄλλους μὲν ἠγεῖσθαι ἀγαθοὺς ἄνδρας, ἄλλοις δὲ χρῆσθαι ἀναγκάζεσθαι.

[5.3] ἔτι δὲ φιλόπολιν μὲν ἀνάγκη καὶ τὸν τύραννον εἶναι· ἄνευ γὰρ τῆς πόλεως οὐτ' ἂν σφῆζεσθαι δύναίτο οὐτ' εὐδαιμονεῖν· ἡ δὲ τυραννὶς ἀναγκάζει καὶ ταῖς ἑαυτῶν πατρίσιν ἐνοχλεῖν. οὐτε γὰρ ἀλκίμους οὐτ' εὐόπλους χαίρουσι τοὺς πολίτας παρασκευάζοντες, ἀλλὰ τοὺς ξένους δεινότερους τῶν πολιτῶν ποιοῦντες ἡδονταὶ μᾶλλον καὶ τούτοις χρῶνται δορυφόροις.

Δραστηριότητα:

- Με βάση την προεργασία που έχετε κάνει ως ομάδα και αφού συμβουλευτείτε το υλικό των άλλων ομάδων που βρίσκεται στο Wiki /ιστολόγιο δοκιμάστε να γράψετε μία μετάφραση του κειμένου στα νέα ελληνικά. Κατόπιν

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ανεβάστε την στην ομάδα στο Facebook μ' έναν τίτλο της επιλογής σας.
Εναλλακτικά στο ιστολόγιο με ετικέτα: *Μεταφραστικές Δοκιμές*.

Εργασία στο σπίτι:

1. Σχολιάστε κάτω από κάθε μετάφραση αρετές και προβλήματα που διαπιστώνετε. Η κριτική σας μπορεί να αφορά είτε συγκεκριμένα σημεία του κειμένου είτε τη γενική εικόνα του.
2. Υποθέστε ότι όλα αυτά «τα παθήματα» των τυράννων ο Ιέρωνας τα απευθύνει σε σας. Πώς θα του απαντούσατε; Γράψτε ο καθένας ένα κείμενο 150 λέξεων περίπου σε οποιοδήποτε ύφος κρίνετε και αναρτήστε το στο ιστολόγιο με ετικέτα: *Απάντηση στον Ιέρωνα* ή στο Facebook.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Ζ. ΑΛΛΕΣ ΕΚΔΟΧΕΣ

Το σενάριο επιδιώκει να περιγράψει μια στρατηγική κατεύθυνση στη διδασκαλία της Θεματογραφίας. Με αυτή την έννοια μπορεί να συρρικνωθεί ή να εστιαστεί σε διαφορετικές δραστηριότητες. Θα μπορούσε ίσως να περιοριστεί η συνεργασία των μαθητών στο Wiki και να αντικατασταθεί από μια πιο συμβατική επικοινωνία μέσα στην τάξη. Επίσης, η Α΄ Φάση μπορεί να παρουσιαστεί από τον ίδιο τον διδάσκοντα ως υλικό αφόρμησης, χωρίς να χρειάζεται η έρευνα των μαθητών. Ενδιαφέρον θα είχε και η σύγκριση των μεταφράσεων που προέκυψαν από τα παιδιά με άλλες νεοελληνικές ή ακόμα και ξενόγλωσσες. Τέλος, η σειρά των δραστηριοτήτων μπορεί να αλλάξει ανάλογα με τις προτεραιότητες και τις ανάγκες του κάθε συναδέρφου και του κάθε τμήματος.

Η. ΚΡΙΤΙΚΗ

Πρόκειται για σενάριο που υπερβαίνει τον χρόνο που συνήθως αφιερώνεται για τη διδασκαλία ενός «άγνωστου» κειμένου. Αν, όμως, το κριτήριο δεν είναι η παραδοσιακή διεκπεραίωση μεγάλης ποσότητας κειμένων, δίνει την ευκαιρία για μια πιο ποιοτική επαφή των μαθητών με την αρχαία ελληνική γλώσσα και την ευελιξία στον διδάσκοντα να προσαρμόσει τη διδασκαλία.

Κατά την εφαρμογή του σεναρίου οι μαθητές έδειξαν ιδιαίτερο ενδιαφέρον τόσο για το κείμενο όσο και για τη λογική των ασκήσεων. Ωστόσο, αν και μαθητές της Β΄ Λυκείου, φάνηκε να αισθάνονται στην αρχή άβολα τόσο σε σχέση με την άσκηση που αφορά την αναζήτηση στοιχείων από τον κόσμο του κειμένου όσο και την πρόταξη της κειμενοκεντρικής προσέγγισης έναντι της γραμματικοσυντακτικής. Είναι εμφανές ότι ήδη στην Β΄ Λυκείου έχουν εξοικειωθεί πλήρως με την παραδοσιακή διδασκαλία και προσέγγιση του «αγνώστου» και αυτό αποτελεί εμπειρογόμενο στοιχείο της μαθητικής τους ταυτότητας που χρειαζόταν να υπερβούν. Από τις δραστηριότητες εκείνη που φάνηκε να τους ενδιαφέρει περισσότερο ήταν η

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

λεξιλογική. Κουβέντιασαν μεταξύ τους ως μέλη αλλά και ως ομάδες τα ευρήματα της καθεμιάς και είπαν ότι πρόκειται για τρόπους που θα μπορούσαν να τους δώσουν διέξοδο με το λεξιλόγιο της αρχαίας ελληνικής χωρίς να βαρύνονται με το άγχος του λεξικού. Επίσης, κάποιοι μαθητές έδειξαν να γοητεύονται από την κειμενοκεντρική προσέγγιση και σε αντίθεση με άλλους ακολούθησαν ακριβώς τις δραστηριότητες του σεναρίου για τη μεταφραστική τους δοκιμή. Άλλοι, βέβαια, θεώρησαν ότι κάτι τέτοιο θα ήταν ρίσκο για το τελικό αποτέλεσμα. Ο περισσότερος χρόνος πάντως αναλώθηκε στην αναζήτηση και συζήτηση μεταξύ τους γύρω από τις απαντήσεις τις οποίες κρατούσαν σε σημειώσεις πριν τις περάσουν στο ιστολόγιο. Αυτό, βέβαια, προκάλεσε καθυστερήσεις και παρά τις παροτρύνσεις του διδάσκοντος οι περισσότεροι ισχυρίστηκαν ότι είναι συνήθεια από την οποία δεν μπορούν να ξεφύγουν εύκολα. Έτσι ένα μέρος των αναζητήσεών τους και των απαντήσεών τους έμεινε στα χαρτιά και δεν πέρασε στο ιστολόγιο. Επρόκειτο για τμήμα που πρώτη φορά δοκίμαζε την εφαρμογή ενός σεναρίου. Εκτίμησαν πολύ θετικά τη δυνατότητα να κουβεντιάζουν μεταξύ τους πριν καταλήξουν στις απαντήσεις, εκτός από δύο μαθήτριες που είπαν ότι θα προτιμούσαν να δουλεύουν μόνες τους. Επίσης, σημαντική αλλά χρονοβόρα εκτίμησαν ότι ήταν η ώρα των πολλαπλών αναγνώσεων. Πιο συγκεκριμένα, κάποιοι υποστήριξαν ότι θα μπορούσαν να αρκεστούν σε δύο αναγνώσεις μόνο του διδάσκοντος, ενώ άλλοι υποστήριξαν ότι τους βοήθησε που άκουσαν και διάβασαν περισσότερες φορές το κείμενο. Η εμπειρία τους φάνηκε πρωτόγνωρη και γοητευτική κυρίως λόγω της ελευθερίας που τους δόθηκε και της αυτενέργειάς τους. Το σενάριο δεν ολοκληρώθηκε στην εφαρμογή του λόγω πρακτικών προβλημάτων με τη διάθεση του εργαστηρίου, αλλά και επειδή έδειξαν σημάδια κούρασης οι μαθητές.

Θ. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Αρχάκης, Α. 2005. *Γλωσσική διδασκαλία και σύσταση των κειμένων*. Αθήνα: Πατάκης.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
Πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Μαρωνίτης, Δ. Ν. 2009. «Από τη γραπτή στην προφορική σχολική μετάφραση». Στο *Ενδογλωσσική Μετάφραση*, επιμ. Δ. Ν. Μαρωνίτης. Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας.

http://www.greek-language.gr/greekLang/ancient_greek/education/translation/support_theory/page_000.html [28/08/2013]

Πόλκας, Λ. & Κ. Τουλούμης. 2012. *Μελέτη για τον σχεδιασμό, την ανάπτυξη και την εφαρμογή σεναρίων και εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων για τη διδασκαλία της αρχαίας ελληνικής γλώσσας και γραμματείας στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση*. Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας.

http://www.greeklanguage.gr/sites/default/files/digital_school/3.1.3ancient_greek_pol_kas-touloumis_0.pdf [30/08/2013]

Τσάφος, Β. 2004. *Η διδασκαλία της Αρχαίας Ελληνικής Γραμματείας και Γλώσσας. Για μια εναλλακτική μαθητεία στον αρχαίο κόσμο*. Αθήνα: Μεταίχμιο.

ΥΠΕΠΘ – Παιδαγωγικό Ινστιτούτο. 2006. *Οδηγίες για τη διδασκαλία των φιλολογικών μαθημάτων στο Ενιαίο Λύκειο*. Αθήνα: ΟΕΔΒ.

Φυντίκογλου, Β. 2009. «Η μετάφραση στη διδασκαλία της Αρχαίας Ελληνικής Γραμματείας». Στο *Ενδογλωσσική μετάφραση*, επιμ. Δ. Ν. Μαρωνίτης. Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας.

http://www.greek-language.gr/greekLang/ancient_greek/education/translation/support_theory/page_001.html

Χρηστίδης, Α. - Φ. 2005. «Ιστορία της αρχαίας ελληνικής γλώσσας». *Αρχαιογνωσία και Αρχαιογλωσσία στη Μέση Εκπαίδευση*. Θεσσαλονίκη: ΚΕΕ / ΙΝΣ (Ίδρυμα Μ. Τριανταφυλλίδη).

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ